A. D. 1910. Nrus III.

CURRENDA

Poświęcenie dzwonów kościelnych.

Rozporządzeniem Kongregacyi Św. Obrzędów z dnia 22. stycznia 1908 roku zatwierdzono i do Rytuału rzymskiego wcielono nowy obrządek błogosławienia, czyli poświęcenia w sposób pojedynczy dzwonów kościelnych.

Rytu tego używać mają odtąd wszyscy kapłani, którzy przez biskupów do święcenia dzwonów będą delegowani.

Brak tego obrzędu dawał się obecnie bardzo odczuwać. Dotychczas bowiem jedynie w Pontyfikale, który jest księgą przeznaczoną wyłącznie dla biskupów, znajdował się ryt Konsekracyi czyli uroczystego poświęcenia przez biskupa dzwonów kościelnych.

Natomiast w Rytuale rzymskim, przeznaczonym dla użytku kapłanów, umieszczono wprawdzie *in Appendice* formułę poświęcenia w sposób pojedynczy dzwonów, ale tylko takich, które miały służyć do celów świeckich i wyraźnie zastrzeżono, że dzwony w ten sposób błogosławione nie są tem samem poświęcone dla użytku kościelnego *„benedictio campanae, quae tamen ad usum Ecclesiae non inserviat“*.

Wskutek tego kapłan, mający błogosławić dzwony kościelne, znajdował się nieraz w przykrej kolizyi, gdyż nie miał formuły, według której benedykcyi mógł dopełnić.

Dekret, poniżej podany, wydaje następujące postanowienia:

1. Dzwony kościelne, podobnie jak kościoły, mogą odtąd dwojakie otrzymać poświęcenie, a więc albo pojedyncze, czyli benedykcyę, według formuły poniżej podanej, albo uroczyste, czyli konsekracyę, według sposobu zawartego w Pontyfikale.

2. Podobnie, jak konsekracya kościoła, tak też i konsekracya dzwonów, w sposób w Pontyfikale wskazany, jest wyłącznie biskupom zastrzeżona.

3. Kapłani, przez biskupów do poświęcenia dzwonów kościelnych delegowani, dopełniać mogą jedynie poświęcenia w sposób pojedynczy, to znaczy, że mogą dzwony benedykować tylko według formuły w tym dekrecie zawartej.

4. Biskupi nie są obowiązani używać przy święceniu dzwonów zawsze formuły uroczystego poświęcenia, czyli konsekracyi, według Pontyfikału. Według własnego uznania mogą posługiwać się formułą pojedynczego poświęcenia, przepisaną dla kapłanów, n. p. gdy dzwon jest niewielki lub kościół, do którego dzwony są przeznaczone, sam jeszcze nie jest konsekrowany.

5. Tak, jak pożądanem jest, aby kościoły, przez kapłanów benedykowane, były jeszcze konsekrowane przez biskupa, tak samo starać się godzi, aby dzwony, przez kapłana w sposób pojedynczy poświęcone, otrzymały przy sposobności konsekracyę, czyli uroczyste poświęcenie od biskupa.

6. Szczególniej zaś dzwony w kościołach konsekrowanych powinny być nietylko pobłogosławione w sposób pojedynczy, ale, o ile tylko możliwe, także konsekrowane i dlatego z konsekracyą kościoła dobrze jest łączyć konsekracyę dzwonów do niego należących.

Podajemy instrukcyę, w której kapłani, przez Nas do święcenia dzwonów delegowani, znajdą dokładne wskazówki, w jaki sposób tego obrzędu dokonać należy samą formułę błogosławienia i powołany dekret kongregacyi.

INSTRUCTIO.

Sacerdos, delegatus ab Episcopo, ut novam campanam benedicat, ita se gerere debet:

1. Campana benedicenda debet collocari vel in ecclesia, vel ante fores, in loco decenti, ita tamen, ut circumiri possit.

2. Celebrans habere curet alios Sacerdotes et Clericos, ut cum illis psalmos recitare possit; necessarii tamen sunt saltem clerici, pro aqua benedicta et pro thuribulo.

3. Sacerdos celebrans, vestitus stola et pluviali albi coloris, procedit a sacristia cum clero, non tamen cum ministris paratis, et venit ad locum, ubi campana est praeparata.

4. Ibi, dicto V. Adiutorium, sedet cum clero im scamnis hinc et inde dispositis, et dicuntur vel cantantur psalmi.

5. Quibus finitis, surgunt omnes, et Celebrans dicit praescriptos versus ac orationem: „Deus, qui per b. Moysen"...

6. Qua dicta, aspergit campanam, cum chorus cantat antiphonam: „Asperges me".

7. Inde campanam incensat, circumeundo eam et chorus cantat antiphonam: „Dirigatur".

8. Postea Celebrans dicit orationem: „Omnipotens" et in fine nomen ipsi campanae imponit dicens: In honorem Sancti N.

9. Postquam benedixerit campanam signo crucis, omnes discedunt.

10. Si populus adest numerosus, convenit, ut Celebrans, vel alius Sacerdos, doceat de ritu benedictionis et de usu campanae, ab Ecclesia instituto.

BENEDICTIO NOVAE CAMPANAE, QUAE AD USUM ECCLESIAE SIVE SACELLI INSERVIAT.

V. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
R. Qui fecit coelum et terram.
Psal. 50. Miserere mei Deus...
Psal. 53. Deus in nomine tuo...
Psal. 56. Miserere mei, Deus, miserere mei...

Psal. 66. Deus misereatur nostri...
Psal. 89. Deus in adiutorum meum...
Psal. 85. Inclina, Domine, aurem tuam...
Psal. 129. De profundis clamavi...
V. Kyrie, eleison.
R. Christe, eleison.
V. Kyrie eleison. Pater noster (Secreto).
V. Et ne nos in ducas in tentationem.
R. Sed libera nos a malo.
V. Sit nomen Domini benedictum.
R. Ex hoc nunc et usque in saeculum.
V. Domine, exaudi orationem meam.
R. Et clamor meus ad te veniat.
V. Dominus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.

Oremus: Deus, qui per beatum Moysen, legiferum famulum tuum tubas argenteas fieri praecepisti, quibus dum sacerdotes tempore sacrificii clangerent, sonitu dulcedinis populus monitus ad Te adorandum fieret praeparatns, et ad celebrandum conveniret: praesta quaesumus, ut hoc vasculum, sanctae tuae Ecclesiae praeparatum. a Spiritu Sancto per nostrae humilitatis obsequium sancti † ficetur, ut per illius tactum et sonitum fideles invitentur ad sanctam Ecclesiam et ad praemium supernum. Et cum melodia illius auribus insonuerit populorum, crescat in eis devotio fidei, procul pellantur omnes insidiae inimici, frangor grandinum, impetus tempestatum, temperentur infesta tonitrua, prosternat aereas potestates dextera tuae virtutis: ut hoc audientes tintinnabulum contremiscant et fugiant ante sanctae crucis vexillum in eo depictum. Quod ipse Dominus noster Jesus praestare dignetur, qui absorpta morte per patibulum crucis regnat in gloria Dei Patris cum eodem Patre et Spiritu Sancto, per omnia saecula saeculorum.

R. Amen.

Nunc Officians ponit incensum in thuribulum et benedicit; et primum aqua benedicta aspergit circumeundo campanam, choro dicente:

Asperges me, Domine, hyssopo et mundabor:
lavabis me, et super nivem dealbabor.

Dein incensat circumeundo campanam, choro dicente:

Dirigatur Domine, oratio mea: sicut incensum in conspectu tuo.

Officians prosequitur:

Oremus: Omnipotens dominator Christe, quo secundum carnis assumptionem dormiente in navi, dum oborta tempestas mare conturbasset, te protinus excitato et imperante, dissiluit: Tu necessitatibus populi Tui benigne succurre: Tu hoc tintinnabulum Sancti Spiritus rore perfunde; ut ante sonitum illius semper fugiat bonorum inimicus, invitetur ad fidem populus christianus, hostilis terreatur exercitus, confortetur in Domino per illud populus tuus convocatus, ac sicut davidica cithara delectatus, desuper descendat Spiritus Sanctus: atque ut Samuele agnum lactentem mactante in holocaustum regis aeterni imperii, frangor aurarum turbam repulit adversantium;

ita dum huius vasculi sonitus transit per nubilia, Ecclesiae tuae conventum manus conservet angelica, fruges credentium, mentes et corpora salvet protectio sempiterna. Per te Christe Jesu, qui cum Deo Patre vivis et regnas in unitate eiusdem Spiritus Sancti Deus, per omnia saecula saeculorum.

R. Amen.

V. In honorem Sancti N.

R. Amen.

Tum Officians producit super campanam benedictam signum crucis, et discedit cum ministris.

ROMANA.

Expostulatum est a Sacra Rituum Congregatione: An praeter ritum de benedictione simplici novae campanae, quae tamen ad usum ecclesiae non inserviat, uti in Appendice ad Rituale Romanum, et ritum de benedictione signi vel campanae pro ecclesia vel sacello uti in Pontificali Romano (de quo utroque ritu agitur in decreto n. 3770 Sedunen. 4. Martii 1892), adhiberi possit alter brevior ritus ad campanas in usum sacrum benedicendas. Et Sacra eadem Congregatio ad relationem subscripti Secretarii, exquisita Commissionis Liturgicae sententia omnibusque accurate perpensis, ita rescribendum censuit: Affirmative cum ritu adprobato, prouti extat in superiori exemplari. Attamen haec benedictio ab Episcopo vel ab aliis facultatem habentibus facienda est; et quod attinet ad ecclesias consecratas in benedictione signi vel campanae decentius servetur ritus Pontificalis Romani. Quam resolutionem, SSmo Domino nostro Pio Papae X. per infrascriptum Cardinalem Sacrae Rituum Congregationi Praefectum relatam, Sanctitas Sua in omnibus ratam habere atque approbare dignata est.

Die 22. Januarii 1908. *S. Card. Cretoni*, Praefectus.

† *D. Panici, Archiep. Laodicen.*, Secretarius.

S. Congregatio de Religiosis.

DECLARATIO CIRCA DECRETUM D. D. 7. SEPT. 1909 „DE QUIBUSDAM POSTULANTIBUS IN RELIGIOSAS FAMILIAS NON ADMITTENDIS“ [1]).

Sanctissimus Dominus Noster Pius Papa X., in Audientia, die 4. Januarii 1910 infrascripto Cardinali Praefecto benigne concessa, decernere dignatus est, ut dispositiones Decreti Sacrae Congregationis de Religiosis, d. d. 7. Septembris 1909, *De quibusdam postulantibus in Religiosas Familias non admittendis*, ad mulierum quoque Religiosas Familias in posterum extendantur.

[1]) Cfr. Curr. XIII. ex a. 1909, pag. 122.

Ideoque, absque speciali venia Sedis Apostolicae et sub poena nullitatis professionis, non excipiantur sive ad Novitiatum, sive ad emissionem votorum, postulantes:

1. quae, propria culpa, e collegiis etiam laicis, gravi de causa, expulsae fuerint;
2. quae a scholis domesticis, in quibus puellae speciali cura in spem amplectendae vitae religiosae educantur, quacumque ratione dimissae fuerint;
3. quae, sive ut professae, sive ut novitiae, ab alio Ordine vel Congregatione religiosa dimissae fuerint; vel, si professae, dispensationem votorum obtinuerint;
4. quae iam admissae, sive ut professae, sive ut novitiae in unam provinciam alicuius Ordinis vel Congregationis et ab ea dimissae, in eamdem vel in aliam eiusdem Ordinis vel Congregationis provinciam recipi nitantur.

Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Romae, 4. Januarii 1910. *Fr. J. C. Card. Vives,* Praefectus.
D. L. Janssens, O. S. B., Secretarius.

Ustawa o wynagradzaniu za naukę religii.

Podajemy do wiadomości WW. Duchowieństwa ustawę, normującą wynagrodzenie za udzielanie nauki religii, z 1. grudnia 1889 ze zmianami, wprowadzonemi ustawą z 22. czerwca 1899 i 15. września 1909 (Dz. urz. R. S. K. XIII., Nr. 29., ogłoszoną w Nr. 123. Dz. u. i rozp. kraj. z 28. września 1909).

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam, co następuje:

I.

Paragrafy: 1., 4., 6. ustawy z dnia 1. grudnia 1889, Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 71., w brzmieniu ustanowionem ustawą z dnia 22. czerwca 1899, Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 81, oraz §§ 5., 8. i 11. ustawy z dnia 1. grudnia 1889, Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 71., uchyla się w ich brzmieniu dotychczasowem i mają opiewać, jak następuje:

§ 1. **(W brzmieniu, ustanowionem ustawą z dnia 15. września 1909. Dz. urz. XIII. Nr. 29).** W publicznych pospolitych szkołach ludowych o czterech lub więcej klasach, tudzież w szkołach wydziałowych, ustanowieni będą osobni nauczyciele religii ze stałą płacą, jeżeli liczba godzin nauki religii we wszystkich klasach, w których mają jej udzielać, wynosi razem przynajmniej ośmnaście godzin tygodniowo, a liczba uczniów ich wyznania i obrządku przenosi ośmdziesiąt.

Taki nauczyciel obowiązany jest aż do dwudziestu czterech godzin nauki tygodniowo, jeżeli zaś udziela nauki religii w większej liczbie godzin, należy mu się dodatkowe wynagrodzenie za każdą godzinę ponad dwadzieścia cztery w wysokości, oznaczonej w § 6. niniejszej ustawy.

Egzortę liczy się za dwie godziny.

Nauczyciel religii mianowany będzie dla jednej szkoły, a to dla szkoły ludowej najwyższej kategoryi w miejscu istniejącej; można jednak nałożyć na niego obowiązek udzielania nauki religii także w innych publicznych szkołach ludowych w tej miejscowości aż do oznaczonej w ustępie pierwszym i drugim liczby godzin.

Gdzie stosunki tego wymagają, może Rada szkolna krajowa, w porozumieniu z Wydziałem krajowym, ustanowić nauczyciela religii przy szkole więcej-klasowej, nakładając na niego obowiązek udzielania nauki religii aż do oznaczonej ustawą liczby godzin także w szkołach sąsiednich miejscowości.

§ 2. Gdzie warunki powyższe zachodzą, tam posadę osobnego nauczyciela religii ustanowi władza szkolna krajowa po zasięgnięciu zdania władzy szkolnej okręgowej i władzy zwierzchniczej wyznaniowej, a względem nauczycieli religii izraelickiej dotyczącej zwierzchności wyznaniowej, oznaczając przytem, w których szkołach i z jaką ilością godzin nauczyciel taki ma udzielać nauki religii.

§ 3. Osobnymi nauczycielami religii w myśl § 1. mogą być tylko takie osoby, które wyznaniowa ich władza zwierzchnicza uzna za uzdolnione do tego. W szczególności zaś mogą być ustanowieni:

a) dla nauki religii katolickiej tylko kanonicznie ordynowani świeccy lub zakonni kapłani;

b) dla nauki religii ewangelickiej albo duchowni, ustanowieni podług obowiązujących dla tego wyznania przepisów, albo osoby, zaopatrzone w świadectwo kwalifikacyi na nauczycieli szkół ludowych, a posiadające kwalifikacyę, przepisaną do udzielania nauki religii;

c) dla nauki religii izraelickiej tylko te osoby. które ukończyły szkołę rabinów i złożyły egzamin na rabina z dobrym postępem lub też, które mają kwalifikacyę na nauczycieli szkół ludowych, a posiadają kwalifikacyę, przepisaną do udzielania nauki religii.

Posady osobnego nauczyciela religii nie można piastować równocześnie z posadą duszpasterską.

§ 4. **(W brzmieniu, ustanowionem ustawą z dnia 15. września 1909. Dz. urz. XIII. Nr. 29).** Nauczycielowi religii, osobno ustanowionemu, będą przyznawane pobory, służące innym nauczycielom tej szkoły, dla której jest stale zamianowany; jednak nauczyciel religii, posiadający ukończone studya teologiczne na uniwersytecie, względnie w teologicznym zakładzie naukowym, otrzymuje odrazu przy stałej nominacyi najwyższy stopień płacy.

Co do innych stosunków służbowych, podlega nauczyciel religii osobno ustanowiony wszystkim przepisom ustaw, odnoszących się do nauczycieli tej szkoły, dla której jest mianowanym, nie uwłaczając prawom, służącym zwierzchniczej władzy wyznaniowej.

Jednak nauczycielom religii, którzy przeszli z duszpasterstwa do służby szkolnej, ma być policzonym do emerytury czas spędzony w duszpasterstwie.

Przy przeprowadzeniu tych przepisów drogą ogólnych rozporządzeń, oraz stosowaniu ich w poszczególnych wypadkach, będą władze szkolne o ile możności zasięgały opinii władz wyznaniowych.

§ 5. **(W brzmieniu, ustanowionem ustawą z dnia 15. września 1909. Dz. urz. XIII. Nr. 29).** O ile nauka religii katolickiej w szkołach publicznych nie jest zapewniona

w myśl § 1. przez ustanowienie osobnego nauczyciela religii ze stałą płacą, a obowiązek bezpłatnego udzielania w nich tej nauki ciąży w myśl ustaw państwowych na duchowieństwie parafialnem, obowiązany jest duszpasterz miejscowy (proboszcz, względnie administrator parafii lub w zastępstwie wikaryusz), do bezpłatnego udzielania nauki religii z tytułu duszpasterstwa w dziewięciu godzinach tygodniowo we wszystkich szkołach do parafii należących, za każdą zaś godzinę nauki w tygodniu ponad ten wymiar, łącznie z egzortą i nauką dopełniającą, przypada mu wynagrodzenie, oznaczone w § 6. niniejszej ustawy.

Nauka religii innego uznanego wyznania religijnego w szkołach ludowych więcejklasowych, począwszy od 4-klasowych i w szkołach wydziałowych, które nie posiadają nauczyciela tej religii ze stałą płacą, może być zabezpieczona przez władzę szkolną, w porozumieniu z właściwą władzą wyznaniową w ten sposób, że się ją powierza za remuneracyę osobom, posiadającym ogólne warunki, przewidziane w § 3.; remuneracya przypada od każdej godziny w tygodniu w wszystkich klasach, łącznie z egzortą w wysokości oznaczonej w § 6. niniejszej ustawy.

Remuneracya ta płatną jest miesięcznie z dołu.

Egzorta liczy się za dwie godziny i może się odbywać w szkołach ludowych więcejklasowych, począwszy od czteroklasowych i wydziałowych.

§ 6. **(W brzmieniu, ustanowionem ustawą z dnia 13. września 1909. Dz. urz. XIII. Nr. 29).** Duszpasterzowi, względnie nauczycielowi religii za remuneracyą należy się wynagrodzenie od każdej godziny w tygodniu po 40 Kor. rocznie, a w miejscowościach I. klasy płac nauczycielskich po 50 Kor. rocznie.

Wynagrodzenie to jednak należy się tylko za te godziny, co do których władza okręgowa stwierdzi, że nauka religii odbywała się rzeczywiście, a władza wyznaniowa poświadczy, że udzielano jej z dobrym skutkiem, a nadto co do duszpasterza tylko wtedy, jeżeli w myśl § 5. udzielał nauki religii z tytułu duszpasterskiego bezpłatnie w dziewięciu godzinach tygodniowo.

Wypłatę wynagrodzenia zarządza się z końcem każdego półrocza szkolnego na podstawie dowodów przedstawionych przez władzę szkolną okręgową.

Władza szkolna krajowa może jednak w porozumieniu ze zwierzchnią władzą wyznaniową (§ 2. ustawy z 20. czerwca 1872, Dz. u. p. Nr. 86) ściągać poszczególne klasy lub oddziały równorzędne, względnie stopnie nauki w ten sposób, aby liczba tak połączonych dzieci szkolnych danego obrządku lub wyznania nie przekraczała pięćdziesięciu.

§ 7. Stałe pobory i remuneracye, przyznane według powyższych przepisów, mają być pokrywane z funduszów, z których pokrywają się pobory służbowe nauczycieli świeckich, jeżeli nie istnieją osobne fundusze, fundacye lub zobowiązania osób prywatnych albo korporacyi.

§ 8. **(W brzmieniu, ustanowionem ustawą z dnia 15. września 1909. Dz. urz. XIII. Nr. 29).** Wynagrodzenie kosztów podróży, które ma być przyzane z powodu udzielania nauki religii w szkołach ludowych, znajdujących się poza miejscem zamieszkania nauczyciela religii lub duszpasterza, będzie pokrywane w myśl § 6. i 7. ustawy z 24. kwietnia 1894, Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 49.

O potrzebie dojazdów i o wysokości przypadającego za nie wynagrodzenia orzeka władza szkolna okręgowa. Wypłatę tego wynagrodzenia, po stwierdzeniu

ilości odbytych dojazdów i ilości godzin nauki rzeczywiście udzielanej, zarządza władza szkolna okręgowa bezpośrednio do rąk odnośnego nauczyciela religii lub duszpasterza.

Bliższe szczegóły co do sposobu postępowania przepisze osobna instrukcya.

§ 9. Z wejściem w życie tej ustawy gasną zobowiązania publicznych czynników do pokrywania stałych poborów, remuneracyi i wynagrodzeń, niniejszą ustawą objętych, o ile te zobowiązania oparte są na dotychczasowych przepisach.

§ 10. Osobni nauczyciele religii, zamianowani przed wejściem w życie tej ustawy, nie mogą wskutek tej ustawy doznać obniżenia swych dotychczasowzch poborów, ani nabytego prawa do emerytury; miara zaś obowiązku tych nauczycieli do udzielania religii może być zmieniona w myśl § 1.

§ 11. **(W brzmieniu, ustanowionem ustawą z dnia 15. września 1909. Dz. urz. XIII. Nr. 29).** Jeżeli nauki religii udziela w myśl § 5. ustawy z dnia 14. maja 1891 (Dz. u. p. Nr. 62.) świecki nauczyciel na podstawie misyi otrzymanej od władzy wyznaniowej i z polecenia władzy szkolnej, należy mu się wynagrodzenie, wynoszące 1% miesięcznej płacy za każdą godzinę w tygodniu, bez względu na to, czy nauczyciel taki zajęty jest w szkole w pełnej liczbie 30 godzin obowiązkowych, czy poniżej tego wymiaru, ale tylko wtedy, jeżeli nauka trwa najmniej przez jeden miesiąc.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z początkiem roku szkolnego 1909/10.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi Wyznań i Oświaty.

Wiedeń, dnia 15. września 1909. *Franciszek Józef*, w. r.
Stürgkh, w. r.

Z KONSYSTORZA BISKUPIEGO.

W Tarnowie, dnia 3 marca 1910.

X. Dr. Władysław Mysor
Kanclerz.

† LEON
Biskup.

Nakładem Kleru Dyecezalnego. Z Drukarni Zygmunta Jelenia w Tarnowie.